

tercedebant, atque Clero sanguinis iudicium, vel concursum ad illud summopere interdicebant; similes demum à Sacris Ordinationibus excluderat Ecclesia. Quin Sæculo XIV. dubitatum fuit, num Episcopi & Abbates, quibus jus gladii competeat, fiant irregulares, si causas criminales suis Ballivis committant: quod dubium tandem negative resolvit Bonifacius VIII. in cap. fin. *Ne Clerici vel Monachi, &c.* in 6. & hinc hodie Episcopi, alique Prælati non solent aliquam in particulari causam suis Ballivis aut Officialibus delegare, sed simpliciter constituunt Ballivos, eosque perpetuos, qui iure sui Officii jurisdictionem, præsertim criminalem, sine ulla ipsius constituentis interventione exercent, unde minor est metus incurrendæ Irregularitatis. Major adhuc fuit olim difficultas circa traditionem Clerici degradati brachio Sæculari, ordinata ab Innocentio III. cap. 27. de V. S. etsi enim ibi Pontifex velit, ut pro tali apud Laicum Judicem efficaciter intercedat Ecclesia, ne morte mulctetur; quia tamen frequenter ea intercessio locum non invenit, similis traditio sine incurfu Irregularitatis fieri posse non videbatur: unde & ipse Innocentius fatetur, quod ejus Prædecessores super hoc consulti non omnes idem senserint, dum ait: *Cum quidam Antecessorum nostrorum super hoc consulti diversa responderint.* Hodie tamen Episcopi Clericos degradatos pro enormi crimine Curie Sæculari tradunt, tamen mortis sententiam in eos esse prolatam, & mox à facta degradatione eos morte pleniendos certe sciant: idque citra metum Irregularitatis, modo exterius intercedant, quamvis noverint intercessionem plane inefficacem futuram: idque auctoritate Decretalis Bonifacii VIII. cap. 2. de Homicidio in 6. receptum videtur, de quo vide Scholasticos.

46. Irregularitas ex defectu corporis, quamvis notissima fuerit in Veteri Testa-

mento, in primitiva tamen Ecclesia not fuit observata.

Quantum ad primam partem, Levitici c. 21. v. 18. & 19. dicitur à Domino ad Moysen: *Loquere ad Aaron: homo de femine tuo per familias, qui habuerit maculam, non offeret panes Deo, nec accedet ad Ministerium; si cæcus fuerit, si claudus, si parvo vel grandi vel torto naso, si fracto pede, si manu, si gibbus, si lippus, si albuginem habens in oculo, si jugem scabiem, si impetiginem in corpore, vel beriosus.*

Cum vero Lex nova non tam corporis, quam animi vitia in suis Ministris expendenda præscripserit, hæc Lex ab Ecclesia quantum ad præcisas qualitates corporis in illa præscriptas simpliciter abrogata est, atque Ecclesia primitiva imprimis incuria fuit de vitiis corporalibus, si eximiis dotibus animi supplerentur. Hinc Canon 76. vulgo Apostolorum: *Siquis vel oculo orbatus, vel oblesus, Episcopatu autem dignus sit, fiat; non enim corporis damnus eum polluit, sed animæ inquinatio.* Et rursus Canon 27. *Qui autem est surdus & cæcus, ne sit Episcopus; non ut pollutus, sed ne Officia Ecclesiastica impediatur.* Ex quibus Canonibus antiquissimis manifestum est, defectum corporis tum non posuisse impedimentum Ordinis, etiam Episcopatus, sive Irregularitatem, inquit Van-Espen, nisi talis fuerit defectus, qui defectuosum incapacem reddidit functionibus Ordini annexis obeundis: quod & Balsamon & Zonaras in commentariis ad hos Canones observarunt. Et hinc etiam in Ecclesia Latina, vergente Sæculo IV. in quintum Innocentius I. scribens ad Felicem Nucernianum ait: *Canones solum prohibere promovendi ad Ordinem eum, qui volens sibi digitum abscedit, non autem eum, cui aliunde hoc infortunium evenit: ex quo colligitur, etiam Ecclesiam Latinam defectum corporis (Ministerio Ecclesiastico absolute obeundo non*

non obstantem) pro Irregularitate non habuisse.

47. Sæculo tamen V. quædam decreta defectuosos corpore Irregularibus annumerasse videntur.

Horum primum refertur dist. 55. c. 3. ex Concilio Romano sub Hilario Papa, ubi dicitur: *Penitentes vel infæci literarum, aut aliqua membrorum damna perpessi ad Sacros Ordines aspirare non audeant. Quisquis autem talium Consecrator existerit, factum suum ipse dissolvat.* Secundum exstat Canone 13. ex ep. Gelasii I. in qua ait: *Illi, cui est erutus oculus, non possunt secundum Canones Sacerdotii Jura concedi.* Ad quos Canones hic provocaverit Gelasius, ignoratur: certe Canon 76. Apostolorum N. præced. relatus oculo orbatum admittit ad Sacerdotium, si alias dignus sit. Et Innocentius I. qui Sæculo fere Gelasium antecessit, citata ep. expresse scribit: *Cui vero casu aliquo contigit (amittere digitum), hos Canones præcipiant & Clericos fieri, & si in Clero fuerint reperti, non abjici.* Detur ergo, quod Latina Ecclesia Canones Apostolicos ex parte, seu 50. priores solum receperit, uti ex Dionysio Exiguo auctoritatis lib. 1. tit. 2. hincque citatus Canon 76. Gelasio vel ignotus, vel ab eodem non curatus fuerit, non apparet quomodo cum Prædecessore suo Innocentio conciliari possit, præsertim cum epistola ad Palladium Episcopum, relata eadem dist. 55. c. 12. scribat: *Præcepta Canonum, quibus Ecclesiastica regitur disciplina, -- ad Sacerdotium debiles corpore non patiuntur venire.* Quidquid sit, si hæc decreta generaliter ac simpliciter sumantur, videntur hanc Irregularitatem ad defectum corporis, tamen Ordinis usum non impediendam, extendere. Interim Canonistæ in medio relinquentes sensum Canonum, qui sub nomine Hilarii & Gelasii à Gratiano referuntur, ex illis & posteriorum Pontificum responsis, quæ in Corpus su-

ris Titulo de corpore vitiatas referuntur, concludunt, juxta modernam disciplinam, vitium sui defectum corporis, qui sine culpa patientis accedit, non inducere Irregularitatem quoad Ordines suscipiendos; nisi talis fuerit defectus, ut vel simpliciter impediatur executionem Ordinis, aut eam corporis deformitatem annexam habeat, ut functiones Ordinis secure, & sine periculo, & sine scandalo peragi nequeant: id quod prudentis viri arbitrio relinquatur dijudicandum.

48. Latissime patuit in primitiva Ecclesia Irregularitas orta ex crimine, seu ex peccato graviore.

Cum enim Patres in ep. ad Titum legerent: *Oportet Episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem; & in ep. ad Timoth. Oportet Episcopum irreprehensibilem esse; & infra de Diaconis: Et hi probentur primum, & sic ministrent, nullum crimen habentes; volebant eos solum ad Sacrum Ministerium esse promovendos, qui nullo crimine innocentiam baptismalem maculassent, nec sufficere autumabant, si per penitentiam crimen eluisent.* Hinc ait Hieronymus: *Non eo tantum, quo ordinandus est, tempore, sine ullo crimine sit, & præteritas maculas nova conversatione diluerit, sed ex eo tempore, quo in Christo renatus est, nulla peccati (mortalis, sine venialibus enim vivere non valeamus) conscientia mordeatur.* Et ante Hieronymum, & quidem pro Sæculo II. hujus discipline testis est Origenes adversus Celsum, tanquam indubitatum & notorium asserens, quod Christiani lapsos in crimen carnis, & rursus resipiscentes haud secus, quam redivivos recipiant, tanquam post longiorem melioris meriti approbationem, quam cum primum ad Religionem discedendam admitterentur; cum hæc tamen notabili cautione & conditione: *Ut quoniam lapsi sunt, excludantur in posterum ab omnibus Dignitatibus & Magistratibus*

Eccle.

Ecclesiasticis. Hinc etiam illud Concilii Cart. IV. Can. 68. *Ex pœnitentibus, quantumvis sit bonus, Clericus non ordinatur.* Et circa idem tempus scripsit Siricius Papa ep. 1. c. 14. *Illud quoque nos par fuit providere, ut sicut pœnitentiam agere cuiquam non conceditur Clericorum, ita & post pœnitentiam ac reconciliatorem nulli unquam Laico liceat honorem Clericatus adipisci: qui quamvis sint omnium peccatorum contagione mundati, nulla tamen debent gerendorum Sacramentorum instrumenta suscipere, qui dum fuerint vasa vitiorum. Ex quibus infert Morinus: Criminum reos, vel pœnitentiam agentes ab Ordinibus Ecclesiasticis prohiberi apud Veteres æquippolebat. In cuius opinionis confirmationem confert Canon. 9. Concilii Nicœni, in quo legitur: *Si qui Presbyteri sine examine sunt proventi, vel cum discuterentur, peccata sua confessi sunt, & homines contra Canones commoti manus confessis imponere tentaverunt, tales Regula non admittit: quia quod irreprehensibile est, Catholica Ecclesia admittit.* Ex quo Canone, juncto cum auctoritatibus relatis, manifeste videtur sequi, his Sæculis omnia peccata mortalia sive publicæ, sive privatim admittæ, sive publicæ sive privatim confessæ, sive publicæ pœnitentiæ subiecta, sive privatæ: denique sive expiata, sive non expiata induxisse Irregularitatem, non tantum quoad suspensionem Ordinum, verum etiam quoad illorum usum; cum Canon iste Concilii Generalis, revocans ad Ecclesiasticam regulam priorem, hos Presbyteros velit simpliciter esse irreprehensibiles (id quod etiam vult Hieronymus, & antiquus ille Origenes) & ab executione Ordinum susceptorum alienos.*

49. Hæc sancta & rigorosa disciplina duravit, quamdiu duravit pœnitentiæ publicæ injunctio, non tantum pro criminibus publicis, sed etiam occultis, seu usque ad Sæculum circiter XI.

Eam Sæculo VI. & VII. perdurasse multis in locis testatur S. Gregorius M. ac signanter lib. 3. ep. 26. ubi ait, hæc Irregularitatem Sacris Canonibus jam pridem fuisse firmatam, dicens: *Pervenit etiam ad nos, quosdam de Sacris Ordinibus lapsos vel post pœnitentiam, vel ante ad Officii sui Ministerium revocari, quod omnino prohibemus, & in hac re Sacratissimi Canones contradicunt. Qui igitur post acceptum Sacrum Ordinem lapsus in peccatum carnis fuerit, Sacro Ordine ita careat, ut ad Ministerium ulterius non accedat. Hunc locum Gregorii retulit Grat. dist. 50. c. 9. qui ibi c. 10. & 11. alia Gregorii verba in hæc rem facientia adnumerat. Eandem disciplinam post Sæculi VII. medium inculcat S. Martinus Papa ep. ad S. Amandum Episcopum Trajectensem scribens: *Nam qui semel post suam Ordinationem in lapsum ceciderit, deinceps jam depositus erit, nullumque gradum Sacerdotii poterit adipisci; sed sufficiat lamentationibus & fletibus assiduus, quousque advixerit, in eadem pœnitentia perdurare, ut commissum delictum divina gratia extinguere valeat.* Imo Sæculo XI. non tantum publicos, sed etiam occultos peccatores habitos fuisse Irregulares tam ad Ordinum susceptionem, quam executionem, probat Espenius ex B. Petro Damiani in Opusculo, quod Gomorrhianum appellavit: ubi multis agit adversus illos Ecclesiarum Rectores, qui prolapsos in occultissimum pollutionis crimen, post actam pœnitentiam ad Ordines promoveri, aut in susceptis ministrare posse asserunt: suamque sententiam Veterum Patrum testimoniis fultit, totumque opusculum Leoni IX. offert, eumque eundem rogat, ut adscriptis prudentibus ac spiritalibus Viris illud dignetur examinare, ipsique super his capitulis respondere: *Ut omnem de nostro pectore, inquit, dubietatis scrupulum tollas.* Ad quod Pontifex ita respondet, ut satis appareat,*

non.

nondum eo tempore distinctionem inter peccata publica, & occulta fuisse generaliter receptam, aut à Pontifice probatam.

50. Nihilominus circa hoc Sæculum, quo disciplina veteri contraria invaluit, ut de peccatis publicis pœnitentia publica, de occultis vero occulta ageretur, ut supra vidimus, persuaderi etiam cepit Ecclesiæ Rectoribus, crimine per pœnitentiam & Sacramentalem Absolutionem remisso, sublatum quoque esse impedimentum ad Sacros Ordines promoveri, vel eorum executioni resisti.

Id constat tum ex querelis Damiani, tum ex responso Urbani II. qui ad hujus Sæculi senium sedit, in quo rescribit: *De Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis, qui post acceptum Ordinem in aliquod crimen lapsi fuerunt, sive palam, sive clam, constat quidem Canonum sensum ab Ecclesiasticis eos Officiis inhibere; tuæ tamen prudentiæ, discretionique committimus, utrum eorum aliqui, qui tamen infamia nota non fuerint aspersi, necessitate Ecclesiæ urgente, & ipsorum sancta conversatione promerente, in suis gradibus recuperari debeant.* Hoc autem secundum indulgentiam dico, non secundum imperium.

51. Quin eo his temporibus persuasio ista videtur pervalsisse, ut sola manifesta crimina ratione infamiae conferentur hæc Irregularitatem inducere, neutiquam vero occulta, si nimirum essent pœnitentia debita purgata.

Hujus sententiæ Sæculo XII. fuit ipse Gratianus, qui varios Canones & Patrum sententias, quæ lapsos indistinctè à functionibus Ordinum excludebant, referens, ac deinde adducens fœctitas Romanorum Pontificum Epistolas à Clemente ad Siricium Papam, in quibus adhibetur distinctio inter crimina publica & occulta: hæc omnia, more suo, ad concordiam revocare volens, ita scribit: *Essunt sic distingui præmissa auctorita-*

Tom. II.

tas; quorum enim crimina manifesta sunt ante, vel post Ordinationem, & SS. Ordinibus deficiendi sunt: quorum autem peccata occulta sunt, & satisfactione secreta secundum Sacerdotis edictum purgata, in propriis Ordinibus remanere possunt. Dist. 50. c. 23. In quo Gratianus secutus est præcedentes Collectores, quo iidem epistolis, à Pseudo-Iudoro circa Sæculum IX. confictis decepti, hæc distinctione usi sunt.

52. Ut huic disciplinæ in Scholis & Foro invalescenti obviant Ecclesiæ, præter crimina publica, quæ infamiam habent annexam, voluit etiam quædam crimina occulta hæc Irregularitatem inducere.

Et hinc Urbanus in responso mox citato suæ indulgentiæ subtraxit ea crimina sive publica, sive occulta, quæ Jure Civili mortem merentur: & Bonifacius Sæculo XIV. omnia crimina publica & manifesta ratione infamiae speciem Irregularitatis decrevit inducere cap. 87. de Reg. Juris in 6. quam Regulam non tantum de infamia Juris, sed etiam Facti intelligendam post Glossam velle Canonistas, notat Espenius: quod autem generaliter obtinuit? ignoro. Id tamen clare edicit cap. fin. de testibus, in quo legere est: *Accusati de crimine, nisi prius probaverint se innocentes, à susceptione Ordinum repellantur: quod non est, nisi quia pendente accusatione sunt infames infamiae facti, inquit Avila.* Idem vero Espenius in speciali dissert. de Canonico- rum Instituto p. 2. c. 2. §. 8. & 9. contendit, etiam ex hodierna disciplina, quæ non omnia peccata occulta inducunt Irregularitatem, eos, qui propter talia peccata in Jure expressa Irregularitatem incurant, ex eadem disciplina ad eos non admitti, nisi post actam debitam pœnitentiam. Ex hac porro disciplina invaluit axiomata, omne impedimentum Irregularitatis adscribendum esse positivo Ecclesiæ præcepto: & hinc Irregularitatem non

Gggg

cen-

cenferi contractam, nisi in casibus à Jure expressis: quæ posterior Regula aperte probatur à Bonifacio VIII. cap. 18. de Sententia Excomm. in 6. Cujus dignissimi Successoris Benedicti XIV. feliciter regnantis, ac Canonistarum sui Sæculi aperte Principis, sicut & S. Matris Ecclesiæ infallibili Judicio singulos hujus meæ Scripturitionis in universum Jus Canonicum apices hamillime subijcio: veniam petens à Benevolo Lectore, sicubi me minus omnibus numeris absolutum (quod fortassis frequenter eveniet) de-

prehenderit, sicut & quod fidem ad eam Libri III. datam ex asse non exolverim, unam vel alteram materiam in hunc Librum rejectam omitendo. Si causam quærit, hanc ipsi assigno: quia sicut in prioribus Tomis (1), ita & in hoc Author professura, aliisque domesticis negotiis occupatus, & singulos Tomos annuis disputationibus exponens, non fuit Dominus temporis, uti id aliis Scriptoribus communiter & feliciter evenire solet, sed tempus Herus Authoris.

(1) Vide Typographi Præfationem.

FINIS.

IN-

INDEX GENERALIS SYNOPTICUS

RERUM, ET SENTENTIARUM, QUÆ IN HOC OPERE continentur, ordine alphabetico, & methodico digestus.

A

A Bæalardus. Vide Petrus Abaalardus.

Absolutio, ut forma Sacramenti Pœnitentiæ, non tantum declaratoria, sed & remissoria peccati est: cujus essentialia verba non in individuo à Christo determinata, sed ab Ecclesia designata sunt; non una quidem eademque formula, cum aliquando deprecativam, vel imperativam, aliquando vero indicativam usurpaverit, ita ut ab ortu Religionis usque ad Sæculum XIII. apud Latinos formula deprecatoria passim retenta fuerit, licet à Sæculo X. usque ad XIII. præter formulam deprecatoriam, etiam indicativa adhiberetur. A fine tamen Sæculi XIII. per communem & tacitum Ecclesiæ Latinæ consensum, sola indicativa reputatur valida, & legitima forma Sacramenti Pœnitentiæ. *Lib. V. Tit. 38. de Pœnit. & Remiss. à n. 53. ad 57.* pag. 548.

Absolutionis Sacramentalis forma verbis deprecativis expressa valide etiamnum utuntur Græci. *ibid. num. 58.* pag. 551.

Per formam deprecativam absolutionis nunquã Ecclesia Latina, vel Græca censuit Sacerdotes solum declarare peccata pœnitentibus esse à Deo condonata, sed eos, ut Christi Ministros illa judicialiter ejus nomine remittere. *ibid. n. 59.* pag. 552.

Absolutionem sacramentalem concedere reis, etiam gravissimorum criminum pœnitentiam agentibus, mos communis fuit Orientalis, & Occidentalis Ecclesiæ, si Ecclesiæ Africæ excipias; quæ reis quorundam criminum absolutionem nunquam impendebant; licet alias potestatem eam impendendi se habere crederent, contra id quod Montanistæ, & Novatiani hereticæ sentiebant. *ibid. num. 60.* pag. 553.

Absolutio primis Ecclesiæ sæculis non concedebatur ægris, etiam in mortis periculo constitutis, qui sani pœnitentiam non postulaverant. Hanc severitatem Sæculo IV. Ecclesia remisit, nullique etiam in extremo morbo pœnitentiam flagitanti absolutionem denegavit: ut autem à morbo convalescerent pœnitentiæ gradus sibi tenebantur. *ibid. num. 61. & 62.* pag. 553. & 555.

Extra tamen casum periculosi morbi, vel necessitatis mos fuit servatus usque ad Sæculum VII. non concedendi absolutionem, nisi post expletam pœnitentiam, vel privatam, vel publicam. *ibid. num. 63. & 65.* pag. 555. & 557.

Distinctio in Scholis invalescens inter absolutionem sacramentalem, & ceremonialem, juxta antiquam disciplinam, futilis, & vana est. *ibid.* pag. 556.

Absolutio Sæculo VIII. & deinceps concedebatur post aliquod annorum spatium ante expletum pœnitentiæ publicæ curriculum: ante completam autem pœnitentiam privatam nulli impendebatur Sæculo adhuc IX. *ibid. n. 64. & 65.* pag. 557.

Absolutionem tamen datam ante impletam pœnitentiam, Ecclesia validam semper censuit. *ibid. num. 67.* pag. 557.

Gggg 2

Vide

Abolutio à censuris. Vide *Censura.*

Accidentia nulla esse, sed res omnes extantes esse substantiam, si, seclusa fide, una ratio consulari, probabile esse docuit Sæculo XIV., fortasse omnium primus, Joannes de Mercuria Cisterciensis. *Lib. V. Tit. 7. de Hæreticis n. 24.* pag. 427.

Acephalorum Hæresis, ita dicta, quia Episcopis subesse volebant. Vid. verb. *Severianus.*

Aczæmetarum Hæresis, seu Infomnium, Sæculo VI. negabat unum de Trinitate incarnatum, & carne passum. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. n. 19.* pag. 414.

Acolytatus Ordinem in usu olim fuisse apud Græcos non plane constat; bene vero apud Latinos. *Lib. I. Tit. 11. de Tempor. ordinat. & qualit. ordin. n. 1. & seq. & num. 10.* pag. 273. & 276.

Acolytatus, & Ostiarius simul cum Subdiaconatu conferuntur apud Græcos: Acolytatus materia, & ejus munera, olim eadem quæ modo. In Africa vero Acolytis incumbebat Episcopi epistolas ad Collegas Episcopos deferre. *ibidem. num. 11. 17. & 22.* pag. 277. 279. & 281.

Adamitæ hæretici Sæculo II. Authore Prodicò, Uxorum communionem, aliosque infandos errores docuerunt. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. n. 15.* pag. 402.

Adoptio, qua persona extranea assumitur in filium, cognitionem legalem secum importat Jure Civili inductam, & Ecclesiastico receptam; quæ est impedimentum dirimens Matrimonium, scilicet in linea recta inter Adoptantem, & Adoptatum, ejusque filios, & nepotes; & quidem perpetuum ita ut soluta adoptione per emancipationem, vel mortem adoptati, adoptans non potest valide Matrimonium inire cum filia, vel neptè adoptati. In linea vero transversali confurgit impedimentum inter adoptatum, & filios adoptantis, veluti inter fratres; quæ tamen cognitio finitur cessante adoptione per mortem adoptantis, vel per emancipationem adoptati: ita ut si adoptans filiam suam adoptivam emancipet, potest eam nubere cum filio suo naturali, & legitimo. Legalis autem affinitas, quæ resultat ex adoptione inter adoptatum, & Uxorem adoptantis, & inter adoptantem, & Uxorem adoptati, involvit perpetuum dirimens impedimentum Matrimonii, propter perpetuam reverentiam, quam debet adoptatus cum Uxore sua exhibere adoptanti, & Uxori ejus. *Lib. IV. Tit. 1. de Sponsal. & Matrim. à n. 120. ad 126.* pag. 346. & 348.

Adulterii crimen in primis Ecclesiæ Sæculis dirimebat Matrimonium inter adulterum, & adulteram: ex hallucinatione autem Gratiani in suo Decreto (cujus Authoritas Sæculo XII. & XIII. invaluit) impedimentum illud quod absolute secum traheret adulterium, restrictum fuit, ad conditionem nempe quod adulteri mutuum sibi fidem darent de Matrimonio ineundo post mortem conjugis: quæ restrictio communiter recepta, in jus transfivit, quod modo obtinet. *Lib. IV. Tit. 1. de Sponsal. & Matrim. à num. 141. ad 145.* pag. 352. & 353.

Adulterium ergo moderna disciplina solum dirimit Matrimonium inter adulterum & adulteram; quando ante, vel post adulterium vere, vel fide data est fides de Matrimonio ineundo post mortem conjugis; & hæc acceptatur expresse, vel tacite. Item & quando Conjux efficaciter machinatus est mortem suæ compartis, eo animo ut Matrimonium cum adultero contrahat, licet cædis ignaro: si vero sine prævio adulterio quis Maritum alterius interficeret, ut cum relicta illius uxore, criminis plane infamia, Matrimonium contraheret, non esset impedimentum dirimens: Optimum tamen foret quod Ecclesia id statueret. Item cum Conjux simul cum interfectore, physico, vel morali, conspirat in mortem Conjugis, tunc est impedimentum diri-

mens

mens inter ficcarium, & Conjugem conspiratorem, etiam si non intercesserit adulterium. Tandem si quis, vivente uxore, aliam ducit, quæ conscia sit Matrimonii actualis illius, nec post mortem legitime Uxoris validum consurgere potest Matrimonium cum superinducta, nisi hæc ignoraverit, quod vir ille Uxorem adhuc viventem haberet, quia delictum adulterii non cadit in ignorantem: & hæc libera est ad contrahendum cum illo, ille vero tenetur, & compelli potest ad illam sibi Matrimonio copulandam, si ipsa velit. *Eod. lib. num. 146.* pag. 353.

Aerius, Eucharistii Sabasteni sodalis, deinde æmulus, celebratorem Paschatis tollere nitebatur; de cætero errores habuit fere omnes, cum Calvinistis, & Lutheranis communes. Vixit Sæc. IV. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. n. 17.* pag. 409.

Aetius Antiochenus Diaconus, magister fuerat Eunonii Cyziceni Episcopi, & una cum ipso Arianz hæresi plures alias impietates adjunxit Sæcul. IV. *Eod. lib. & tit. ac numero.* pag. 408.

Affinitas, quæ est altera cognationis species, dicitur proximitas personarum proveniens ex copula carnali licita, vel illicita. *Lib. IV. Tit. 1. de Spons. & Matrim. num. 113.* pag. 345.

Affinitatis tria genera, quæ olim impedimenta Matrimonii fuerunt, ad unum tantum restrinxit Concilium Lateran. IV. omni affinitate ex affinitate orta sublata. *ibid. num. 114. & 116.* pag. 345.

Affinitatis gradus ad effectum dirimendi Matrimonium olim juxta gradus consanguinitatis computari solebant: & quia in gradu laterali consanguinitatis prohibitum fuit Matrimonium usque ad septimum gradum; pariter prohibitum in totidem affinitatis pedibus: restricta autem ea prohibitione ad quartum gradum, pariter restricta fuit prohibitio, seu impedimentum affinitatis ad quartum gradum. Affinitas vero orta ex copula fornicaria, ex dispositione Tridentini dirimit Matrimonium postea contractum usque ad secundum gradum inclusive, & non ultra. *Lib. IV. Tit. 1. de Sponsal. & Matrim. à num. 117. ad 119.* pag. 346.

Affinitas Legalis. Vide verb. *Adoptio.*

Africana Ecclesiæ non permittebat causam majorum Clericorum à suo Episcopo definitam ad Tribunal transmarinum deferri, sed per Concilium Provinciale, vel per Primates terminari voluit. *Lib. II. Tit. 1. de Judiciis. num. 57. & Lib. V. Tit. 39. de sentent. Excomm. num. 32. tom. 1.* pag. 401. & 11. pag. 590.

Africanæ Ecclesiæ Canonum Codex qualis fuerit? *Lib. I. Tit. 2. de Constit. à n. 115. ad 117.* pag. 138.

Vide verb. *Canon.*

Agapetæ sœmæ que fuerint? illarum cum Clericis cohabitatio prohibita. *Lib. III. Tit. 2. de cohab. Cler. & Mulier. num. 2. & 3.* pag. 12. & 13.

Alba vestis linea in primis Ecclesiæ Sæculis ad usum communem, & vulgarem adhibebatur non solum ab Episcopis, & Presbyteris, sed & à Laicis, qui erant in dignitatis gradu constituti. Aliæ fuerunt simplices, aliæ serico, purpura, aut auro intexto ornate: diversæ tamen fuerunt ab indulsis, seu camisis. *Lib. III. Tit. 1. de Vita, & Honest. Cler. num. 9. & 14.* pag. 4 & 6.

Alba & Stola superinduti, etiam extra sacra, incedere debebant Presbyteri Sæculo VIII. & IX. *ibid. num. 15.* pag. 7.

Albæ usus in tempore tantum Oblationis, vel Lectionis, præcipitur Diaconis Sæculo IV. ea quoque utebantur in Missæ Ministerio Subdiaconi, & Lectores. *ibid. Tit. 41. de celebrat. Missar. num. 54.* pag. 237.

Vide

Vide verb. Clericus.

- Albigensium hæresis, ita dicta, quod Albigenium, totaque Tolosatum Provincias infecerit, propago fuit Waldensium: in varias sectas dividebatur, & communibus ejus erroribus particulares unaqueque addidebat; qui omnes damnati fuere à Concilio Lateran. IV. Sæculo XIII. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. n. 24.* pag. 427.
- Alcoranum. Vide *Mahometus*.
- Almutia Clericorum qualis formæ olim fuerit? *Lib. III. Tit. 1. de Vita & Honest. Cler. num. 20.* pag. 11.
- Altaria privilegiata an id habeant, quod Missa in eis celebrata pro defuncto certum sit animum pro qua offertur è Purgatorii igne liberari? *Lib. V. Tit. 28. de Penit. & Remis. num. 94.* pag. 570.
- Altarium Consecratio. Vide verb. *Ecclesia, Oleum*.
- Amadeus quondam Dux Sabaudie, à Concilio Basiliensi deposito Eugenio IV. Romanus Pontifex eligitur, qui Felix V. dictus, iubens postea Pontificatum exiit, ex quo tempore nullum schisma exortum est ultra. *Lib. V. Tit. 8. de Schism. num. 29.* pag. 501.
- Amalarici Carnotensis errores, quibus Lutheranis præcinebat Sæculo XIII. inuente, à Concilio Lateranensi IV. damnati sunt. *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trinit. num. 218. & Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 24. tom. 1.* pag. 59. & 11. pag. 427.
- Aniæctus, olim Anaboladium dictus, memoratur inter sacras vestes Sæculo VIII. dictus quoque superhumeralis, eratque ex lino. Illum super Albam sibi imponunt Maronitæ, & qui Ritum Ambrosianum sequuntur; sicut etiam olim Græci, qui tamen nunc eo non utuntur. *Lib. III. Tit. 41. de celebr. Missar. n. 53.* pag. 237.
- Andreas Carolostadius, Archidiaconus Wittenbergen. de castris Lutheri, primus inter Reformatos, ejurato Sacerdotio, Uxorem duxit: in nonnullis à Luthero dissentit. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 25.* pag. 444.
- Anima rationalis est per se, & essentialiter humani corporis forma. Quod ut de hie definitur Concilium Generale Viennense. *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trin. n. 301.* pag. 84.
- Ansegivus Abbas Lobbianus Capitularia Caroli magni, & Ludovici Pii (parsum in membranis asservata in unum Corpus primus compilavit. *Lib. I. Tit. 2. de Constitut. num. 205.* pag. 163.
- Antipapa qui, & quot fuerint? ordine Chronologico referentur. *Lib. V. Tit. 8. de Schism. num. 2. & seq.* pag. 487.
- Antonius Augustinus Archiepiscopus Tarraconensis laudatur. Quid senserit de Epistolis Decretalibus veterum Rom. Pontificum à Clemente I. ad Siricum in Collectione Isidoriana insertis? *Lib. I. Tit. 2. de Constit. n. 182. & 183.* pag. 157. & 158.
- Capitula, quæ nomen Hadriani I. Papæ præferunt notis illustravit. Hæc capitula ex Epistolis Decretalibus supramemoratis centes esse desolata. *ibid. n. 183.* pag. 158.
- Nonnullas Collectiones Decretalium post Decretum Gratiani, à diversis Authoribus compilatas edidit, & notis illustravit. *ibid. n. 225. ad 232.* pag. 167. & 168.
- Decretum Gratiani emendavit. *ibid. à num. 240.* pag. 170.
- Anthropomorphitarum hæresis Deo Corpus assignens, Sæculo X. in Italia exorta, à Ratherio Veronensi Episcopo scriptis confutata est. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. n. 22.* pag. 419.
- Apelles Marcionis Hæresiarum discipulus, magistri erroribus alios cumulavit. *Sæc. II. ibid. num. 15.* pag. 407.
- Apocryphi Apostolici, seu Legati Responsales, mandata, seu Responsa Pontificum Romanorum exequabantur quo mittebantur: amplior potestas solita ipsis committitur in

- in Italia, & Insulis adjacentibus; in aliis Provinciis restringebatur ad speciales causas. Communiter erant Subdiaconi. *Lib. I. Tit. 30. de Officio Legati n. 3. & 4.* pag. 325.
- Apocryphos habebant apud Imperatores non solum Romani Pontifices, sed etiam Patriarchæ, & Exarchi Orientis: hi tamen communiter erant Diaconi. *ibid. num. 4.* pag. 325.
- Apollinaristæ Hæretici Sæculi IV. ab Apollinari Laodicea Ecclesie Presbytero, & Apollinari ejus filio, ejusdem Ecclesie Lectore orti sunt: quorum error fuit, putasse Christum animam caruisse, ejusque vicem supplevisse Verbum ipsum caro factum. Pluries fuere damnati. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. n. 17.* pag. 409.
- Apostoli continentiam observarunt: an autem de ea observanda præceptum Sacris Ecclesie Ministris imposuerint, utrinque disputatur: id tamen certum, Sacros Ministros ab Apostolorum temporibus usque ad finem Sæculi IV. continentiam observasse: licet autem vim legis universalis non obtinuerit in Oriente quantum ad continentiam ab Uxoribus ante ordinationem ductis, vim tamen universalem obtinuit quantum ad continentiam eorum qui virgines, vel vidui ad Sacros ordines promovebantur. *Lib. III. Tit. 3. de Cleric. conjugatis n. 6. & seq.* pag. 22.
- Apostolorum Canones. Vide *Canon*.
- Apostolorum Constitutiones. Vide *Constitutio*.
- Apostolici dicti fuerunt quidam Hæretici Sæculi XII. qui nuptias damnabant, à carnibus, lacte, & omnibus ex coitu genitis abstinebant. Baptisimum parvulorum, invocationes Sanctorum, & suffragia pro defunctis rejiciebant, suam dumtaxat sectam esse Ecclesiam asserbant, aliaque deliramenta. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 22.* pag. 422.
- Appellationes in primis Ecclesie Sæculis admodum raræ: permittum tamen à gravamine sententiæ Episcopalis appellare ad Synodum Provincie, quæ bis in anno celebrabatur, vel ad Synodum Nationalem, vel ad Oecumenicam. *Lib. II. Tit. 1. de Judiciis. à num. 52. ad 54.* pag. 398. & 399.
- Apellandi ad Sedem Apostolicam jus illis primis Sæculis jam fuit agnatum. *ibidem num. 55.* pag. 399.
- Hoc jus non Sedi Apostolicæ concessum fuit à Conciliis, sed debitum ratione Primatus universalis. *ibid. num. 56.* pag. 400.
- Appellatio ad Sedem Apostolicam in causis Episcoporum in usu fuit in prioribus quinque Sæculis; non tamen in causis inferiorum Clericorum. *ibid. à num. 57. ad 59.* pag. 401. & 404.
- Appellationum ad Sedem Apostolicam abusus à Sæculo XII. magnam perniciem Ecclesiasticæ disciplinæ intulit: remedium attulit Concilium Tridentinum. *ibid. à num. 60. ad 62.* pag. 406. & 407.
- Aquam in Calice infundi in Sacrificio Missæ quot mysticas significationes habeat? *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trinit. num. 307.* pag. 87.
- Aquam frigidam Græci in Calice infundunt ante Consecrationem, & calidam post Consecrationem: Armeni Schismatici nullam; bene vero Armeni Catholici: huncque Ritum infundendi aquam Ecclesia ab ejus initio præcepit. *Lib. III. Tit. 41. de celebr. Missar. num. 66.* pag. 243.
- Aquisgranensis Regula Canonorum, jussu Ludovici Pii Imperatoris per Amalarium Diaconum ex Sanctorum Patrum Script. excerpta, in Concilio Aquisgranensi approbata, Canonicis præscripta est observanda; quæ tamen eos ad paupertatis votum non adstringebat. Ipsa eadem propemodum est ac Regula Chrodogangi: utriusque

que usus definire cepit Sæculo X. *Lib. III. Tit. 35. de statu Monach. & Canon Regul. à num. 12. ad 14.*

Vide verb. *Chrodogangur.*

Arabes Hæretici Sæculi III. immortalitatem animæ negabant. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 16.*

Archicancellarius. Vide *Cancellarius.*

Archidiaconi, seu Principes Diaconorum, erant precipui Ministri negotiorum Episcoporum, & Ecclesiæ: ab initio Ecclesiæ fuerunt instituti tum in Oriente, tum in Occidente. *Lib. I. Tit. 23. de Offic. Archid. n. 1. & 2.*

Archidiaconus tantum unus erat per IX. fere Sæcula in singulis Cathedralibus: IX. autem Sæculo jam plures in una Diocesi inveniuntur. Multiplicatio unde orta? *ibid. num. 3. & 4.*

Archidiaconi per VIII. fere priora Sæcula, non erant nisi Diaconi: Sæculo IX. cepit dignitas illa cum Presbyteratu jungi: Sæculo autem XIII. Ordo Presbyteralis ad Dignitatem Archidiaconalem necessario prærequisitus est. *ibid. n. 5.*

Archidiaconus non erat senior Diaconorum, sed ad id eligebatur Diaconus indutior, & rerum agendarum peritior ab Episcopo; qui tamen eum è gradu dejicere nequebat sine causa, & figura iudicii. *ibid. n. 6. & 7.*

Archidiaconi in utraque Ecclesia erant locum tenentes Episcoporum, seu veluti Vicarii Generales; imò modernis Vicariis Episcoporum eminebant: quot curæ illorum Ministerio commisse erant? *ibid. num. 8.*

Archidiaconorum iurisdicção, que etiam Sæculo XIII. perstabat, initio fuit delegata; successu vero temporis per diuturnum usum agere ceperunt jure proprio, illorumque Officium in Beneficium, & Dignitatem evaluit, erantque Vicarii Episcoporum nati non dati, ac ordinarii Prelati. *ibid. num. 9. & 10.*

Non apud omnes Archidiaconos erat equalis iurisdicção, sed eam inequalitatem retinuit facta ordinaria, quam habuerat delegata. Jure autem novo eorum iurisdicção per introductionem Vicariorum Generalium restricta, & penè antiquata est. *ibid. num. 11. & 13.*

Archiepiscopalis Dignitas ab ipsis Apostolis instituta in primariis Civitatibus, jam Sæculo IV. in qualibet Provincia Romani Imperii Metropolitanus præsidebat; cuius jura fuerunt, Suffraganeos Episcopos ordinare, convocare, & præsidere Conciliis Provincialibus, visitare Ecclesias sue Provinciæ, Episcopos sibi subditos judicare cum Provinciæ Synodo, causas Clericorum à sententia sui Episcopi appellantium cognoscere; Litteras formatas concedere Suffraganeis pergentibus extra Provinciam, aut ad Comitatum Imperatoris, atque invigilare, ut Canones ab illis servarentur ad amissum. *Lib. I. Tit. 6. de Elect. & Electi potest. n. 6.*

Archiepiscopo & Episcopis Comprovincialibus olim spectabat confirmatio, seu approbatio Episcoporum electorum; sensim tamen hoc jus ad solum Archiepiscopum devolutum est à Sæculo IV. non tamen private ad Patriarchas, Vicarios Apostolicos, & Exarchos, sed cumulative: qui mos per quinque priora Sæcula duravit. *ibid. à num. 93. ad 96.*

Archiepiscopi usque ad Sæculum VIII. à suis Primatibus, vel Exarchis, Patriarchis, vel Vicariis Apostolicis confirmabantur; si nulli horum subiecti erant, à Romano Pontifice confirmabantur. Verum nec ab isto, nec ab illis confirmabantur Metropolitanani Galliæ, Angliæ, & Africæ; sed à Provinciæ Episcopis, aut ab aliis Metropolitanis. Per recentiorem autem disciplinam, post Sæculum IX. invalescentem tum Archie-

chiepiscoporum, tum Episcoporum omnium confirmatio ad solum Romanum Pontificem devoluta est. *ibid. à num. 97. & 105.*

Archiepiscoporum Pallium. Vide *Pallium.*

Archipresbyteri Officium à primis Ecclesiæ Sæculis viguit, unus erat in unaqueque Ecclesia Cathedrali, & is quidem qui ordinatione erat antiquior. A Sæculo VI. alii per Dioccesim constituti fuerunt Archipresbyteri, quorum cura similis erat ei, quam modo exercent Vicarii foranei Episcoporum. *Lib. I. Tit. 24. de Offic. Archipresb. à num. 1. ad 4.*

Senioratus prærogativa videtur durasse quamdiu duravit vita communis in Cathedralibus, & Ruralibus Ecclesiis; sed hac extincta, qualitas Presbyterorum, & non Senioratus cepit attendi ut Archipresbyteri constituerentur: ii tamen Archidiaconis, & Chorepiscopis semper fuerunt inferiores, & subiecti. *ibid. n. 4. & 5. pag. 300. & 301.*

Quæ essent peculiaris eorum munia? *ibid. num. 6.*

Arius hæresiarcha Sæculi IV. consubstantialitatem Filii Dei negavit. Sectarii hujus erroris Ariani dicti. In Nicæno, & aliis Conciliis damnati. *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trin. num. 63. & seq.*

Vide verb. *Homousion.*

Armeni in Concilio Florentino cum Catholica Ecclesia uniti, Instructionem, seu Fidei Compendium ab eo acceperunt. Quale fuerit, recensetur. *Eod. Lib. & Tit. num. 307.*

Armeni Schismatici specialem habent proprio idioma Liturgiam; & præter omnium Orientalium morem in azymis celebrant. *Lib. III. Tit. 41. de Celebr. Missar. num. 30.*

Armeni Catholici Latinos Ritus susceperunt, sed patria eorum lingua exequantur. *ibidem.*

Arnaldus de Brixia hæreticus Sæculi XII. de Eucharistia, & Baptismo parvulorum prave sensit: Clericis, & Monachis bonorum proprietatem abrogabat. Romæ igni traditus est. Ejus Sectarii Arnaldistæ dicti. *Tib. V. Tit. 7. de Hæret. n. 23.*

Arnaldus Montanerius Ordini Minor. Catalanus, docuit, Christum nihil possedisse proprium, vel commune: nullum posse damnari qui deserat habitum S. Francisci, ejusque Ordinem in perpetuum duraturum. S. Franciscum singulis annis semel in Purgatorio descendere, & inde extrahere ad Paradisum quot suum Ordinem professi essent. Damnatus ut hæreticus Sæculo XIV. *Lib. & Tit. ejusd. n. 24.*

Arnaldus de Villanova, professione Medicus, natione Catalanus ineunte Sæculo XIV. sua scripta pluribus erroribus aspersit. *ibidem.*

S. Athanasius Episcopus Alexandrinus Author dicitur Symboli ejus nomine indigitati, cujus exemplar, prout recitatur à Latinis, multum distat ab exemplari quod habetur apud Græcos. *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trin. n. 170. ad 173.*

S. Athanasii Symbolum non est ex se Oecumenicum, sed solum ex autoritate Ecclesiæ. *ibid. num. 174.*

S. Athanasium Trevirum in Cisterna latuisse, & ibi composuisse Symbolum, mera fabella est. *ibid. num. 176.*

Nec magis, verum quod Romæ illud composuerit, aut obtulerit. *ibid. à n. 177.*

S. Athanasium Authorem non esse Symboli, probabilis est: & vero similitudo composuit fuisse à Vigilio Tapfeni Episcopo in Africa sub finem Sæculi V. *ibid. à n. 182.*

ad 209. & num. 210. & seq.

- Athei an vere deatur speculative, & practici simul; an solum practice? *Lib. 5. Tit. 7. de Heret. num. 26.* à pag. 452.
- S. Augustini Regula neque pro Clericis, seu Canonicis, neque pro Monachis scripta fuit, sed pro Sacerdotibus; & quidem non data opera, sed occasionaliter per epistolam instructivam transmissa fuit; quæ postea viris accomodata est juxta leges grammaticas, addito primo ejus capite, quod incipit: *Ante omnia Fratres, &c. Lib. III. Tit. 31. de Regular. & transeunt. ad Religionem. n. 25.* pag. 36.
- S. Augustinus Presbyter factus, Monasterium Monachorum instituit; factus autem Episcopus, Monasterium Clericorum fundavit, & primus hujus Clericalis vitæ formæ Author extitit, cujus Professores ad castitatem, obedientiam, & abdicacionem proprii adstricti fuerunt ratione vitæ communis, quam profitebantur, non ratione votorum, quæ (nisi de Castitate ob sacros Ordines) non emittebant. *Lib. III. Tit. 35. de Statu Monach. & Canon. Regul. num. 2. & 5.* pag. 125. & 126.
- Augustinus de Roma, Ord. Eremit. S. Augustini, Archiepiscopus Nazarenus varios errores Sæculo XV. docuit circa humanam Christi naturam; Nestorii, & Eutycheis deliria, utcumque temperata, innovavit; Ecclesiam ex solis predestinatis consistere asserbat. Hos errores Concil. Basileense damnavit. *Lib. V. Tit. 7. de Heret. n. 24.* pag. 441.

B

- B**alsamum quando oleo caput admisceri, & in Ecclesia in Sacramentis, & Consecrationibus uti? Vide verb. *Chryisma, Oleum.*
- Baluzius (Stephanus) Capitularium Regum Francorum absolutissimam editionem adornavit. Edidit insuper Collectionem Reginonis Abbatis, & notis illustravit. *Lib. I. Tit. 2. de Constitut. num. 208. & 212.* pag. 164.
- Baptismi Sacramentum ad salutem omnibus necessarium instituit Christus Dominus. *Lib. V. Tit. 9. de Apostat. & Reiter. Bapt. num. 2.* pag. 502.
- Baptismus usque ad Sæculum V. per trinam immersionem ministrabatur: Sæculo vero VI. in aliquibus locis Ecclesiæ Latinæ per unam dabatur, interdum per trinam. Trinam immersionem in hodiernum diem observant Græci; & in Latina Ecclesia usus immersionis in Baptismo Sæculo adhuc XIII. erat communior: validum tamen semper fuit Baptisma per infusionem aquæ desuper baptizandum, & in necessitate olim ita ministrabatur. *Eodem lib. & tit. à n. 4. ad 8.* pag. 502. & 503.
- Forma Gregorum est: *Baptizatur servus Dei, &c. non Baptizetur, &c. ut in Scholis invaluit. ibid. num. 9.* pag. 504.
- Apostoli non baptizarunt in nomine solius Jesu, sed Jesu Christi auctoritate, & virtute baptizarunt in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Contrarium Bulgarios docens Nicolaus Papa I. erravit, ut privatus Doctor, cum non esset ab eis consultus circa formam Baptismi. *ibidem.* pag. 504.
- Baptismi Sacramentum tam adultis, quam parvulis culpam remittere deservit ut de fide Concilium Viennense: parvulis quoque gratiam habituales, & virtutes per illud infundi, probabilior esse sententiam declaravit. *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trin. num. 301.* pag. 84.
- Trina infusio Sacerdotis in baptizandum, exorcismi, immisio salis in os, salivæ in aure, impressio Crucis in fronte, Unctio olei, & Chrismatiss, impressio Linteoli, & immisio cerei accendi in manus baptizati à primis sæculis in utraque Ecclesia fuerunt

- runt in usu. *Lib. V. Tit. 9. de Apostat. & Reiter. Bapt. n. 11.* pag. 504.
- Significatio singularum harum ceremoniarum menti Sanctorum Patrum conformis est; illarumque praxim rationabilem esse ostenditur contra Hæreticorum cavillationes. *ibid. num. 13.* pag. 507.
- Baptismus, necessitate urgente, quolibet anni tempore conferri potuit: Communis tamen utriusque Ecclesiæ usus habuit ut tam parvulis, quam adultis, in diebus Paschatis, & Pentecostes conferretur. In aliquibus vero Ecclesiis etiam in diebus Natalis Domini, Epiphaniæ, & S. Joannis Baptiste cõferebatur. *ibid. n. 14. 15. & 16.* pag. 508.
- Controverfia de rebaptizandis baptizatis ab Hæreticis inter S. Stephanum Papam ex una, & Alianos, & Africanos ex altera, solum erat de his baptizatis ab Hæreticis, qui debitam formam adhibuerant in Baptismo; non universaliter de Hæreticis eam non servantibus. Exinde vero non Hæretici, aut Schismatici fuere S. Firmilianus, & S. Cyprianus cum sequacibus eorum Asianis, & Africanis; cum hoc non ut dogma, sed ut punctum disciplinæ defenderent. *ibid. num. 17.* pag. 509.
- Baptismus parvulorum Ecclesiæ à suis initiis licitum, & congruum censuit, & obligatorium, si mortis periculum inflaret: extra tamen hujusmodi periculum, plurimorum mos fuit diu differre susceptionem Baptismi; quod ut rationabilis alicui Patres suaerunt: verum non omnes ob rationabiles causas ejus susceptionem differrebant. *ibid. num. 18. & 19.* pag. 509. & 510.
- In Baptismo Patrini, seu Sponsors adhibiti fuerunt de more ab initio Ecclesiæ. *ibid. num. 19.* pag. 510.
- Baptizandi sub conditione usus, eos videlicet, de quibus dubium est, an baptizati sint, initium sumpsit Sæculo XII. in retro actis sæculis universim absolute, & non conditionate baptizabantur. *ibid. num. 20.* pag. 510.
- Baptizandi gradatim ad Baptismum disponebantur: primo in gradu erant Rudes, dein Catechumeni. Illi domi privatim à Diacono instruebantur de Paganismi superstitione detestanda, & de fundamentis Christianæ Religionis: Hi vero publice jam instruebantur, & ideo Audientes, quod idem ac Catechumeni, dicebantur. Qui tamen in tres classes dividebantur, in mere Audientes, qui publice ab Episcopo instruebantur; in Genu flectentes, qui jam instructi, & aliquandiu probati admittebantur ad orationes, & exorcismos, qui super eos genusexos in Ecclesia fiebant; & in Competentes seu electos, qui jam convenienter exercitati, & instructi, per Sponsors ad Episcopum deferrebantur initio Quadragesimæ, vel quarta feria Hebdomadæ quartæ, & nomina sua dabant scribenda inter proximæ baptizandos, & per manus impositionem, & Crucis signum recipiebantur, cum Symbolum memoriter didicissent, & publice professi essent, ac diabolo renuntiasent. *ibid. n. 21. 22. & 23.* pag. 511. & 512.
- Baptismi caremonia à Græcis adhiberi solita recensentur. *ibid. n. 24.* pag. 513.
- Baptismales fontis Chrismate Sacra; & Baptizatis Unctionem adhiberi. Vide verb. *Oleum.*
- Barthesanus Vir eruditione, pietate, & scriptis contra Gentiles, & Hæreticos clarissimus Sæculo II. misere lapsus, futuram mortuorum resurrectionem negavit. *Lib. V. Tit. 7. de Heret. num. 15.* pag. 401.
- S. Barnabæ Epistola etsi supposititia, ante Sæculi II. finem scripta est. *Lib. V. Tit. 38. de Penitent. & Remiss. num. 13.* pag. 512.
- Bartholomæus Janovicius Majoricen. plures errores circa adventum Antichristi effudit Sæculo XIV. *Lib. V. Tit. 7. de Heret. num. 24.* pag. 433.
- Basillides Menandri Hæresiarchæ auditor, quos ex proprio cerebro errores evome-
Hhhh 2 rit?

- rit? *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 14.* pag. 397.
- Basilense Concilium Eugenium IV. è Pontificatu deiecit, in ejus locum Amadeum Ducem Sabaudie, Felicem V. dictum, subrogavit. *Lib. V. Tit. 8. de Schismat. num. 29.* pag. 501.
- S. Basilus Monachorum institutum in sua Ecclesia introduxit, ac Clericalia munia cum Monasticis exercitationibus primus in Oriente copulavit. *Lib. III. Tit. 35. de Statu Monach. & Can. Regul. num. 5. & 6.* pag. 180. & 181.
- S. Basilus Liturgiam, seu Ordinem Missæ composuit; quam in usum deduxerunt Græci. Verum illius nullum usque adhuc repertum est exemplum, quod mutilum, aut interpolatum non sit. *Lib. III. Tit. 41. de Celebrat. Missar. n. 27.* pag. 224.
- Beguardi, & Beguinæ, ac Fratricelli, Authoribus quibusdam Ordinis Minorum Alumnis, exorti sunt Sæculo XIII. Duas fingebant Ecclesias, unam carnalem cui præderet Rom. Pontifex; alteram spirituales, quæ nempe secum profiteretur Regulam S. Francisci ad literam, quam Evangelio exæquabant: in hac sola jurisdictionem omnem Ecclesiasticam consistere somniabant. Professores Regulam S. Francisci non esse obstrictos ad obediendum Romano Pontifici. Ii, alique eorum errores damnati sunt à Concilio Viennensi. *Lib. I. de Sum. Trim. n. 302. & 303. p. 84. & 85. & Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 24.* pag. 429.
- Benedictus IX. intrusus Rom. Pontifex, postea legitimus ex Ecclesiæ connivencia, mores ejus pravi, variæque fortuna. *Lib. V. Tit. 8. de Schism. n. 18.* pag. 491.
- Benedictus XI. Rom. Pontifex primus omnium statuit Patriarchales Ecclesias provideri non posse Romano Pontifice inconsulto. *Lib. I. Tit. 6. de Electione, & Electi pot. num. 29.* pag. 211.
- Benedicti XIV. Allocutio in Creatione Cardinalium. *Lib. I. Tit. 33. de Major. & Obedi. num. 21.* pag. 341.
- S. Benedictus. Vide verb. *Monachus.*
- Benedictus Levita Moguntinensis Capitularia Regum Francorum pluribus accessionibus locupletavit. Quo successit *Lib. I. Tit. 2. de Constit. à n. 206. ad 208. pag. 163. & 164.*
- Benedictus Spinosa Amstelodamensis Ethicam scripsit, qua Atheismum videtur introducere. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 26.* pag. 457.
- Beneficium Ecclesiasticum est jus perpetuum ministrandi in Ecclesia autoritate Episcopi constitutum, ac percipiendi fructus ei annexos. *Lib. III. Tit. 5. de Præbend. & Dignit. num. 1.* pag. 58.
- Beneficium pro Feudo promiscue usurpatur. *ibid. num. 2.* pag. 59.
- Beneficia alia Secularia, alia Regularia: unde hæc postrema promanarint? *ibidem. num. 14.* pag. 67.
- Vide verb. *Præbenda.*
- Beneficia per Regulas Cancellariæ reservata, seu vacantia in mensibus Papalibus, vacante Sede Apostolica, ad primævos terminos juris revertuntur, seu ad Collatorem ordinarium pertinet illorum collatio. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. n. 290.* pag. 187.
- Beneficiorum Reservaciones apud Sedem Apostolicam Sæculo XIII. initium sumperunt. Eodem Sæculo Clemens IV. eas extendit ad omnia Beneficia, Episcopatu minora, in Romana Curia vacantia, antiqua, ut ait, fretus consuetudine; sed fallitur. *Lib. I. Tit. 6. de Elect. & Electi potest. num. 29.* pag. 211.
- Beneficiorum majorum, seu Episcopatum electionem cepit Capitulis restringere Benedictus XI. ineunte Sæculo XIV. Ejus successor Clemens V. generaliter sibi reservavit Patriarchales, Archiepiscopales, & Episcopales Ecclesias apud Curiam vacare con-

- contingentes pro hac vice tantum, ut loquitur. Idem sibi reservavit Ecclesiarum provisiones, quæ Clero, & Populo Christiano carerent. Insuper vacationem in Curia à Bonifacio VIII. explicatam, ad plures alios casus extendit. Tandem per Regulam secundam Cancellariæ (quarum primus Author fuit Joannes XXII.) generaliter omnes Patriarchales, Primatiales, Archiepiscopales, & Episcopales Ecclesiæ Romani Pontificis dispositioni reservatæ fuerunt. *ibid. n. eod. pag. 212.*
- His Beneficiorum Reservacionibus repugnarunt ab initio Episcopi, Cleri, & Reges, atque abolitæ magna ex parte Sæculo XIV., sed libertas postmodum Capitulis restituta, non diu apud Nationes aliquas duravit: controversias tamen exinde ortas sedavit in Gallia Concordatum inter Leonem X. & Franciscum I. Regem. In Hispania jus præstanti ad Episcopatus, quod precario habebant Reges, Hadrianus VI. Carolo V., & Regibus successoribus perpetuo addixit. Germania vero antiquum jus Capitularum constantiter retinuit, ac retinet. *ibid. à n. 30. ad 32. pag. 212. & 213.*
- Beneficiorum fructus. Vide *Bona Clericorum. Item Investitura, Testamentum. Berengarius Andegaven. Archid. Vide verb. Eucharistia.*
- Berengarius de Montefalco. Vide *Bona opera.*
- Berilus Sæculo III. errores disseminavit circa Divinitatem Filii Dei. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 16.* pag. 403.
- Bigami, seu Digami, Trigami, &c. in utraque Ecclesia pœnis plestebantur, nempe separationis à Coniuge quoad torum, & cohabitatione n. ad brevius, vel longius tempus. In pœnitentium ordinem redigebantur, ubi jejuniis & orationibus vacare debebant: cleemosynis Ecclesiæ privabantur: irregularitatem ad sacros Ordines contrahabant: privabantur quoque benedictione Sacerdotali, quæ primo nubentibus impendi solet (quæ duo postrema etiamnum obtinent). Non quia Ecclesia unquam secundas Nuptias reproberit ut illicitas, aut non legitimas, sed quia eas in Fidelibus averfabatur veluti speciem incontinentiæ præferentes; obinde Nuptias repetentes acriori stylo insectati sunt veteres Patres. *Lib. IV. Tit. 1. de Sponsal. & Matrim. à num. 37. ad 41. pag. 594. & seqq.*
- Bigamus dicitur irregularis ex defectu Sacramenti, non quod secundæ Nuptiæ non sint verum Sacramentum, sed quia non significant tam perfecte unionem Christi cum Ecclesia. *ibid. num. 40.* pag. 591.
- Græci vero Patres, Nuptias repetentes suspectos de incontinentia habentes, atque hoc capite unice oriri irregularitatis impedimentum censentes, docuerunt, eum, qui unam Uxorem habuit, vel plures, ante Baptismum, & post Baptismum alteram duxit, non esse irregularem: quia quid quid antea peccaverat, per Baptismum erat deletum, novusque homo effectus; sicque præcedens, seu præcedentia Matrimonia ei in culpam non poterant imputari. Patres vero Latini attendentes Bigamiam ante, vel post Baptismum contractam ex æquo impedire significationem perfectæ unionis Christi cum Ecclesia, eum irregularem decreverunt, quorum sensus in jus Canonicum relatus est. *Lib. V. Tit. 39. de sent. Excom. n. 40. & 41. pag. 594. & 595.*
- Unius Uxoris Virum Episcopum esse oportere dixit Paulus Apostolus, non quia Uxoratum Monogamum, & non Polygamum esse voluerit; sed quia censuit oportere in Episcopum non constitui nisi illum, qui vel unam tantum habuerit Uxorem, aut unam, eamque primam, ac Virginem acceptam Uxorem haberet: cum Bigamia, vel Polygamia simultanea sublatæ sit à Christo pro sua Ecclesia, non vero Bigamia successiva pro communi Fidelium; bene tamen hanc quoque sustulit pro Episcopis, Presbyteris, & Diaconis. *Lib. IV. Tit. 1. de Sponsal. & Matrim. n. 40.*

- & Lib. V. Tit. 39. de sentent. Excom. num. 38. pag. 291. & 593.
 Bigamus, & irregularis quoque est Maritus non Virginis. Lib. III. Tit. 3. de Cler. pag. 37.
 conjug. num. 22.
 Biretium olim cujus fuerit usus? ejus forma, & variatio. Lib. III. Tit. I. de vita & Honest. Cleric. num. 20. pag. 11.
 Bogomilorum hæresis, Authore Basilio Medico Monacho, Sæculo XII. exorta, errores plures, & quidem ridiculos evomit. Lib. V. Tit. 7. de Hæret. n. 22. pag. 422.
 Bona, Cardinalis, laudatur. Lib. III. Tit. 41. de Celeb. Misar. n. 2. pag. 222.
 Bona, seu fructus, vel proventus Episcoporum, vel Clericorum, ex suis Beneficiis percepti, qui suæ competenti sustentationi superfluent, non cadunt sub eorum vero Dominio; sed ex justitia tenentur eos in pios usus convertere. An idem dicendum sit de bonis inflabilibus, vel de parsimonialibus, seu quibuscumque aliis, quæ Ecclesiæ intuitu ipsi obveniunt? Lib. III. Tit. 25. de Peculio Cleric. num. 6. & Tit. 26. de Testam. & ultim. volunt. num. 2. pag. 71. & 82.
 Bonorum Communium Ecclesiarum Massa, ante ejus divisionem in portiones, seu Præbendas Clericorum, quæ Sæculo V. facta est, ad curam, & distributionem Episcoporum pertinerebat; ipsi tamen non erant Domini bonorum illorum, sed quanta illa erant ex mente Ecclesiæ, & Fidelium Benefactorum, eroganda erant ex justitia in pios usus. Lib. & Tit. eisd. num. 4. pag. 84. & seq.
 Bona Ecclesiastica, seu Beneficia proventus an in suos usus convertere possit Clericus, vel Episcopus, si bona patrimonialia possideant, ex quibus competenter sustentari valeant? *ibid.* num. 7. & 8. pag. 88. & seq.
 Bona, seu fructus beneficiales non dantur Clericis, vel Episcopis tanquam merces laborum suorum, seu Ministerii Ecclesiastici, quod gratis acceptum, gratis præstare debent; sed per modum sustentationis necessaria in victu, & vestitu, &c. si eis indigeant; vel ut Dispensatoribus eorum in usus ab Ecclesiâ, & Benefactoribus intentos. *ibid.* num. 8. pag. 90.
 Bona Ecclesiastica redundantia competenti sustentationi Episcoporum, & Clericorum, si non ex justitia, & cum onere restituendi, saltem ex caritate graviter illi obligantur in pios usus expendere. *ibid.* num. 8. pag. 90.
 Vide verb. Testamentum. Decimæ.
 Bona opera quæcumque faciendâ esse puro Dei amore, non ob aliam rationem, ideoque nec spe mercedis, docuit Beregnarius de Montefalcone Cisterciens. Sæculo XIV. quem errore Sanctius Tarracon. Archiepiscopus condemnavit. Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 23. pag. 433.
 Bonifacius VIII. novam Decretalium Collectionem fieri mandavit, quam Sextus Decretalium vocari voluit, veluti supplementum V. Librorum Decretalium Gregorii IX. Lib. I. Tit. 2. de Constit. num. 252. & 265. pag. 175. & 176.
 Constat fuit hæc Collectio ex Decretalibus editis à Romanis Pontificibus successores Gregorii IX. & ex aliis aliorum Pontificum, que extra Corpus Decretalium Gregorii vagabantur; tum etiam ex Constitutionibus Conciliorum Lugdunensium I. & II. Qui Sextus Decretalium in V. Libros pariter divisus est, & autoritate legali pollet. *ibid.* à n. 265. ad 265. & 270. pag. 176. & 177.
 Bonofus Sardinensis Episcopus, à quo Bonofiaci hæretici, plures errores circa Christi Incarnationem, & Deiparæ Virginitatem disseminavit Sæculo IV. Damatus à Siricio Papa, & Synodo Capuana. Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 17. pag. 411.
 Breviarium Romanum non irrefragabilem autoritatem tribuit factis historicis in eo con-

- contentis: si grave fundamentum occurrat potest modeste de illis dubitari. Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trin. num. 209. pag. 56.
 Bulla Papalis expeditur per Cancellarium sub sigillo plumbeo pendente ex cordulis, scribiturque in membrana subnigra, rudique antiquo caractere Gallico: *Brevia autem Apostolica* in membranis subtilibus candidis, caractere latino, à tergo cera rubra illita per secretarium subscripta expediuntur in negotiis brevibus, & non magni momenti. Bullæ vero in arduis, seu ponderosis. Lib. I. Tit. 2. de Constitutioni. num. 282. pag. 180.
 Bullæ ut obligent, constare debet, quod vere à Papa sint emanatæ, & quod præter ejus intentionem non sint alteratæ; an omnia loca, personas, & tempora comprehendere velint; & si purum externum regimen concernunt, requiritur forsitan quod ab Ordinario promulgentur, & Regium placitum antecedit? *ibid.* à num. 283. ad 285. pag. 180. & 181.
 Bullarium Romanum quid contineat? In quibus differat à Collectione Corporis Juris Canonici? Ejus utilitas. *ibid.* à num. 278. ad 281. pag. 179.
 Bullarium Romanum nunquam à Sede Apostolica pro Codice legali obligante universam Ecclesiam fuit approbatum; neque legaliter declaratum, exemplaria illarum Bullarum suis autographis per omnia respondere. *ibid.* pag. 179.
 Burchardus Episcopus Wormatiensis Collectionem Canonum compilavit, & in XX. Libros distribuit, nullo tamen habito delecta. Lib. I. Tit. 2. de Constit. à num. 214. ad 219. pag. 165.
 Burdinus Archiepiscopus Braccarenfis, Antipapa, contra Gelasium II. stetit. captus tamen tempore Callixti II. in arce Canobii Cavenfis inclusus est. Lib. V. Tit. 8. de Schism. num. 22. pag. 495.

C

- Cadalous Episcopus Parmensis sub nomine Honorii II. contra Alexandrum II. insurrexit. Lib. V. Tit. 8. de Schism. num. 20. pag. 492.
 Cadaverum incorruptio per se signum æquivocum est apud Græcos, vel enim sanctitatem demortui hominis indicat, vel ejus pravitatem: primam, si cadavera incorrupta suavem exhalent odorem, & aliqua decoris luce præfulgeant. Secundam, si cadavera ad Tympani morem turgentia, nigra, deformia apparent. Longa quoque apud eos experientia compertum, ajunt, excommunicati cujusque Corpus non putrescere; in pulverem tamen resolvî, si absolutionis beneficium consequatur. De quo nec apud Latinos defant exempla. Lib. V. Tit. 39. de sentent. Excom. n. 35. pag. 591.
 Cainam Hæretici Sæculo II. quibus erroribus infecti, quam impudica eorum conversatio. Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 15. pag. 40.
 Calatravæ Ordo Militaris, quando, & à quibus institutus? Lib. III. Tit. 35. de Statu Monach. & Can. Regul. num. 38. pag. 163.
 Calicam, & Patenarum Consecratio. Vide verb. Oleum.
 Calvinus (Joannes) nequissimus Hæresiarca docuit, hominem lapsam libero arbitrio esse privatum; hominem sola fide justificari; Legem Dei quæ bona opera præcipit, esse impossibilem; Indulgentias, & Purgatorium negavit; Sanctos non esse invocandos; Romanum Pontificem esse Antichristum; Ecclesiæ legem de Cælibatu esse tyrannicam: tria tantum esse Sacramenta affirmavit, Baptisimum, Cænam, & Ordinationem. In plerisque erroribus Luthero consensit: qui omnes à Tridentino damnati

- nati sunt. Calvinii Affectæ in varias sectas abierunt, in Reformatos, Puritanos, & Anglo-Calvinianos, & alios; sed soli primi Calvinum ad amissum sequuntur. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 25.* pag. 447.
- Campanas benedicendi, & unguendi Ritus Sæculo IX. ineunte jam erat in usu. *Lib. I. Tit. 15. de Sac. Unct. num. 23.* pag. 296.
- Cancellaria Apostolica, seu Romana in primariis, & gravioribus Sedis Apostolicæ negotiis expediendis incumbit; cujus præcipuus Minister est Vicecancellarius, infra quem sunt Cancellaria Regens, Præsidentes de majori Parco, qui & Abbreviatores dicuntur, & Ministri de minori Parco, Scriptores Apostolici, Summistæ, Secretarii, Plumbatores, Cubicularii, &c. *Lib. II. Tit. 1. de Judiciis n. 46.* pag. Vide verb. *Consistorium. Vicecancellarius.*
- Ritus, quo Litteræ, seu Bullæ in Cancellaria expediuntur. Vide verb. *Bulla.* & *ibid. loc. seq. cit.* pag. 181.
- Cancellariæ Apostolicæ Regulæ quid concernant? Quantum durent? Quis primus illarum Author? Hæ Regulæ crescunt, decrescunt, aut immutantur ad libitum novi Pontificis. Per ejus obitum illic hæ Regulæ expirant, & Beneficia reservata per hujusmodi Regulæ ad primævos terminos juris revertuntur, seu illorum jus revertitur ad ordinarium Collatorem. Hoc speciale habent, quod statim obligent, licet promulgatæ non sint, non quidem ad penam, vel culpam incurrendam, sed quantum ad nullitatem actus in contrarium gesti. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. à num. 286. ad 291.* pag. 182. & 182.
- Cancellarius dicebatur, qui intra Cancellos se continens audiebat, vel introducebat eos, qui audiri se à Magistratu, vel Principe cupiebant. Primus hujus officii Minister erat Notarius. Sæculo VI. non dum erat in Ecclesia hujusmodi officium, nec Clericis permillum hoc laicale munus subire: Sæculo autem IX. Clericis committi ceptum, Presbyteris vero prohibitum. Cancellariorum munus erat asservare Principum Sermonia, Leges, Præcepta, ac Statuta placitorum, & Comitiorum Regni, horum exscripta subministrare. Hi Archiepiscopo subordinati erant, qui ab ineunte Sæculo IX. semper deligebatur ex Clericis. Romana Ecclesia postea hoc officium adoptavit: Summæ Principes Cancellarios habuerunt amplissima potestate præditos. *Lib. I. Tit. 25. & seq. de Offic. Primicerii, &c. n. 13.* pag. 317.
- Canones à generalibus, sive à particularibus Conciliis, seu ab alia legitima Potestate laici ex se habent vim obligandi, vel universalem, vel particulares Ecclesias: quorum jam olim variæ collectiones factæ sunt tum in Oriente, tum in Occidente: in quibus primitus solum Canones Conciliorum recensentur; postmodum Græcis Collectionibus adjecti sunt Canones Apostolorum, & sententiæ Patrum Græcorum; Latinis vero Decreta Pontificum, & effata Patrum Latinorum; & ab utrisque Leges Civiles subinde non exclusæ. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. n. 4. & 8.* pag. 98. & 99.
- Canonum Collectiones occidentales, alix sunt veteres, alix recentiores: veteres alix sunt majores, quæ omnem materiam Canonicam ambiunt, ut Collectio Ihsidorii Mercatoris, Reginonis, Burchardi, Ivonis Carnotensis; alix minores, quæ ad particulare unum, vel plura argumenta restringuntur, ut Collectio Martini Braccarensis, Penitentia Theodori Cantuarien. Bedæ, Egberti, Rabani, & Penitentiale Romanum. Recentiores majores sunt Decretum Gratiani, & Decretales Gregorii IX. Minores sunt sextus Decretalium, Clementinæ, Extravagantes Joannis XXII. & Extravagantes communes. *ibid. num. 6.* pag. 99.
- Canonum Collectiones Orientales parum habent de Canonibus Ecclesiæ Occidentalis;

- lis; è contra Collectiones Latinæ ex Græcis Canonibus præcipue constant; solum Codex Canonum Africanorum Canonibus Orientalibus caret. Omnes tamen Græcæ Collectiones Decretalibus Rom. Pontificum carent. *ibid. à n. 15. ad 17.* pag. 100.
- Canones Apostolorum, vulgo dicti, in Ecclesia Orientali Sæculo V. primum innotuerunt, qui omnes sunt numero 85. *ibid. num. 20.* pag. 101.
- Canones quinquaginta priores ex illis 85. in Ecclesia Latina Dionysius Exiguus primus è græco in latinum transtulit, & in sua Collectione inseruit Sæculo V. exeunte, qui licet non statim, tamen successu temporis per universam Ecclesiam Latinam auctoritatem obtinuerunt, saltem à Sæculo IX. non vero posteriores 35. ex illis 85. Canonibus. *ibid. à num. 21. 22. & 23.* pag. 101. & 102.
- Non ex eo quod Ecclesia illos priores quinquaginta Canones, Apostolorum, dictos, receperit, ideo omnes omnino approbavit; sed quia ut plurimum sanam doctrinam continent, recepti dicuntur, licet nonnullos ab Ecclesiæ sensu devios rejiciat. *ibid. num. 24.* pag. 103.
- Collectio illorum 85. Canonum singillatim expenditur. *ibid. num. 25.* pag. 103.
- Canones isti Apostolorum, vulgo dicti, omnes omnino supposititii sunt, & Apocryphi; cum ignorati fuerint per quinque priora Sæcula; eorumque sermo longe differat ab stilo apostolico. *ibid. à n. 27. ad 34.* pag. 110.
- Canones Apostolorum vere extiterunt; & appellati fuerunt sancta illa, quæ ipsi, vel Apostolorum Discipuli circa Ecclesiæ disciplinam ordinarunt, quæ postea usi, ac diuturnis moribus firmata, nomen illud vere, & proprie retinuerunt, etiam si scripto non fuissent tradita. *ibid. num. 50.* pag. 114. & seq.
- Canones, qui vulgo Apostolorum nomine circumferuntur, licet Apostolicos compellantur Pontifices, Concilia, & Scriptores mediæ ævi, non ideo crediderunt vere ab Apostolis editos fuisse, sed morem sic compellendi fuerunt sequuti; nec eos veluti Regulæ Ecclesiasticas suscipiendo, ulteriores legis vim habere voluerunt, quam eam, quæ per posteriora jura, constantem Ecclesiæ sensum, legitimamque consuetudines non fuerit illis derogatum. *ibid. à num. 57. & 58.* pag. 119. & 120.
- Canones Apostolici non ita sunt apocryphi, ut impostor eos ex cerebro suo fixerit, sed majori ex parte illos ex prætorum Patrum, & Conciliorum statutis, quæ in ordinem digessit, sub specioso Apostolorum titulo amplius commendatos voluit. *ibid. num. 59.* pag. 120.
- Canones Penitentiales singillatim recensentur. *ibid. num. 75.* pag. 126. & seq.
- Canonum Penitentialium usus per plura Sæcula viguit: illorum compendium, seu Catalogus libelli Penitentiales dicebatur. *ibid. num. 76. & 77.* pag. 130.
- Vide verb. *Penitentia.*
- Canonum Codex, seu vetustior Collectio, Concilio Chalcedonensi est antiquior, seu extabat ante annum 451. Quorum autem Canones ea continet? *ibid. à n. 88. ad 92.* pag. 132. & 133.
- Quisnam fuerit ejus Author, & quantæ sit auctoritatis ea Collectio, seu Codex? *ibid. num. 94. & 95.* pag. 133. & 134.
- Canonum Collectioni huic, vetustiori, suis temporibus adjecti fuerunt Canones Concilio Chalcedonensis, & Ephesini, Canones vulgo Apostolorum, cum nonnullis S. Basilii. Deinde Canones Concilii in Trullo C. P. celebrati, cum plurimorum Græcorum Patrum Canonibus Sæculo VII. Sæculo autem VIII. & IX. additi fuerunt Canones Concilii Nicæni II. & duarum Synodorum C. P. Photii. Ex quibus omnibus Jus Canonicum Græcum constatum est, quod cum commentariis Balsamonis, Zo-

nara, & Aristen, græcæ & latine evulgavit Beveregius. Nihil autem in ipsa reperitur de Decretalibus, vel Canonibus Occidentalibus, præter Canones Sardicenses Concilii, & Africanos. Hæc Collectio auctoritatem legalem obtinet in Ecclesia Latina, si Canones Photianos excipias. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. à n. 95. ad 102. pag. 134. & 135.*

Canonum Collectores Græci Joannes Antiochenus, Scholasticus dicitur, & Photius, uterque Patriarcha C. P. Armenopolus Judex Thesalonicens. & Mattheus Blastare, quo tempore floruerunt; ex qua materia collectiones conlarunt; quem ordinem servaverint? *ibid. à num. 103. ad 107. pag. 135. & 136.*

Canonum Codex vetustior quo Ecclesia Romana utebatur, diversus erat à Codice Græco antiquiore; ille initio Seculi V. alia non continebat quam Nicænos, & Sardicenses Canones in unum conlatos, ac continua numerorum serie collocatos, quasi unius tantum essent Synodi. Hunc Codicem edidit Quenellius. *ibid. à n. 108. ad 114. pag. 136. 137. & 138.*

Canonum Codex Ecclesiæ Africanæ, conflatus est ex Canonibus Conciliorum illius Regionis, usque ad Concilium Carthaginense VI. inclusive: Latine primum editus, postea in Græcum Codicem intextus est, ejusque omnes Canones sub nomine Concilii Carthaginensis citantur; illumque in sua Collectione inseruit Dionysius Exiguus, & Ecclesia Romana recepit, ac probavit. *ibid. à num. 115. ad 117. pag. 138.*

Canonum Collectionem latinam conceinnavit Dionysius Exiguus initio Seculi VI. ex Canonibus Codicis Ecclesiæ Græcæ in latinum versis, ex Conciliis Sardicensi, & Africanis, Canonibus Apostolorum, & Decretalibus Romanorum Pontificum, incipiens à Decretalibus Siricii Papæ, in utrisque ordinem temporis servans. *ibid. à num. 118. ad 123. pag. 139. & 140.*

Canonum Collectiones Martini Braccarenensis, Isidori Mercatoris, & Hadriani I. Papæ. Vide in propriis horum Collectorum nominibus. Vide insup. verb. *Capitularia Francorum, Regino, Brachardus, Ivo, Gratianus, Decretales Gregorii IX, Bonifacius VIII, Clementine, Extravagantes, ac Jus novissimum.*

Canonicorum Congregationes, seu Capitula sæculo VIII. præter Ecclesiarum Cathedralium, alia erant, quæ ab illis, & Monachis distinguebantur, sub Abbate viventes, non tamen sub rigore Monastico, licet in origine Monachi fuissent, sed Clericorum potius, quam Monachorum vitam agentes, Canonicorum statum fuerant tandem amplexati. *Lib. III. Tit. 5. de Præbend. & Dignit. num. 13. Et Tit. 35. de Statu Monach. & Can. Regul. à num. 8. ad 11. pag. 65. 184. & 185.*

His, & illis Congregationibus de fundis Ecclesiarum redditus, & proventus stabiles Episcopi assignarunt, nec non ararium commune eorum usibus instituerunt, Regulamque scriptam S. Chrodogangus Metensis Episcopus primus dedit. Aliam non abulmlem deinde eis præscripsit Concilium Aquilgranense: per neutrum tamen ad paupertatis votum adigebantur. *Lib. III. Tit. 35. de Statu Monach. & Can. Reg. n. 11. ad 13. & Lib. III. Tit. 5. de Præbend. num. 13. pag. 185. & 65.*

Canonici primum dicti à *Canone*, seu *Matricula*, cui erant inscripti, deinceps à *Regula vite* eis data. *ibid. pag. 65.*

Canonicorum Capitula tenebantur decimam partem suorum reddituum, & oblationum decerpere, & Xenodochio peregrinorum, & pauperum, cujus cura eis incumbebat, conferre. *Eod. Lib. III. Tit. 5. num. 13. pag. 165. & seq.*

Canonici, hi, qui in communi vivebant, nonnullos ex suis ad munus Parochi obeundum in Parochiis suis Capitulis unitis amandabant, qui illarum redditibus separatim

gaudebant. *ibid. V. verb. Parochus. pag. 67.*

Clerus Cathedralium, seu Capitulum, ut modo dicimus, in primis Ecclesiæ sæculis non utebatur communi mensa, vel domo, sed separatim vivebat, sicut nunc: ejus tamen consilio, & ope Episcopus Ecclesiam, & Dioccesim gubernabat, quique ex communibus proventibus Ecclesiæ unicuique eorum vitæ subsidia, pro ut opus habebat, distribuebat. *Lib. III. Tit. 35. de Statu Monach. & Canon. Regul. num. 4. pag. 179.*

Clerum Cathedralium in Congregatione sub una domo, & mensa, cum abdicatione proprietatis primus adunavit S. Augustinus, cujus Institutionis normam alia Africanæ Ecclesiæ receperunt; sed non diu ob inundationem Wandalorum ibi perseveravit: an autem in Europam Institutum illud fuerit invecum, & an Canonici Regulares Augustiniani, qui modo, & à sæculo XI. ita appellantur, ex illis non interrupta successione descendant? gravissima est altercatio. *ibid. n. 5. & 6. pag. 180. & 181.*

Canonicorum Capitula, seu Congregationes ad formam hodiernam erigi ceperunt sæculo IX. *Lib. III. Tit. 5. de Præbend. & Dign. num. 13. pag. 65.*

Clerus Cathedralium in Ecclesia Græca nunquam vitam communem amplexatus est: exceptis Cathedralibus illis in quibus loco Clericorum, Monachi subrogati fuerunt, qui Clericatus munia cum Monachatu copularunt, ut fecerunt in suis Ecclesiis S. Basilii, & Epiphanius Episcopi; quos imitati fuerunt in Occidente S. Eusebius Vercellensis Episcopus, & S. Augustinus Anglorum Episcopus in suis respective Ecclesiis. *Lib. III. Tit. 35. de Statu Monach. & Can. Regul. à n. 5. ad 7. pag. 180. & 183.*

Ex Clero Cathedralium aliqua erant instituta Collegia in Gallia, & Hispania ad erudiendam juventutem, vel una cum Episcopo manebant, ut eas vitæ testes, & Ministri. *ibid. num. 6. pag. 181.*

Canonicorum sub Regula Aquilgranensi, vel Chrodogangi viventium collapsa disciplina, florentior surrexit sæculo XI. opera Nicolai II. & Alexandri II. qui Canonicos in communi viventes reformarunt, eosque ad perfectam peculii abdicationem allexerunt; eam tamen ipsi non ausi sunt imperare. *Lib. III. Tit. 35. de Statu Monach. & Can. Regul. num. 14. & 15. pag. 186.*

Canonici Regulares S. Rufi Avenionensis, qui sub Regula Chrodogangi, vel Aquilgranensi viventes, ad exemplum Monachorum ineunte eodem sæculo XI. cano licet professionem promissionem trium votorum Religionis addiderunt, eam proprietatis abdicationem exemplo suo præmonstraverant. Ex quo Canonici Regulares dici ceperunt; sub Regula tamen S. Augustini non vivebant. *ibid. num. 17. pag. 187.*

Canonicorum Regularium Congregationes plures ad illorum Sanruffensium exemplum exortæ sunt sæculo XI. & XII. Ut Lucenses, S. Frigidani, Portuenses, Lateranenses, S. Victoris, Præmonstratenfes, Gilbertinorum, Mortarienses, alique, quæ professionem trium votorum Regularium emittentes, sub Constitutionibus uniuersalique propriis, Regulam S. Augustini, vel B. Petri de Honestis sibi adoptarunt. *ibid. num. 16. 18. ad 22. pag. 186. 187. & 188.*

Canonici Regulares Parochias suis Monasteriis annexas regere poterant, salvo Episcoporum jure; à suis tamen Abbatibus ad nutum, etiam inuitis Episcopis, ad Monasterium revocari poterant. *ibid. num. 25. & 26. pag. 190.*

Canonicos Ecclesiarum Cathedralium poterant Episcopi adhuc sæculo XIII. ad vitam, Regularium professionem compellere. *ibid. num. 27. pag. 191.*

Canonicorum Regularium varæ Congregationes variis temporibus institutæ recententur. *ibid. à num. 5. ad 34. à pag. 180. ad 192.*